

Lausunto Mäntsälän yleiskaava 2050 luonnoksesta

Maakuntahallitus 27.01.2025 § 5
531/06.02.00/2024

Tiivistelmä

Mäntsälän kunta pyytää lausuntoa valmisteluvaiheessa olevasta koko kunnan strategisesta yleiskaavasta. Yleiskaavan lähtökohdaksi on asetettu olemassa olevan yhdyskuntarakenteen, sekä kunnallistekniikan, tie- ja katuverkon, rakennuskannan ja palveluiden hyödyntäminen. Kaavan lähtökohdat ovat yleiskaavoitusta ohjaavan maakuntakaavan periaatteiden mukaisia.

Mäntsälän strategisen yleiskaavan tarkkuustaso on hyvin yleispiirteinen. Uuden rakentamisen sijoittumisen mahdollisuudet vaikuttavat ylimitoitetuilta suhteessa maakuntakaavan nykyisen rakenteen tehostamista korostavaan ohjaukseen. Kaavaratkaisun riskinä ovat yhdyskuntarakenteen hajautuminen, sekä haitalliset ilmasto- ja kuntataloudelliset vaikutukset. Kaavaratkaisu ei riittävällä tavalla edistä maakuntakaavan toteutumista. Kaavan jatkovalmistelussa on tarpeellista tavoitella kestävämpää alue- ja yhdyskuntarakennetta, sekä selvittää tiivistämisen ja uusien alueiden käyttöönoton ajoittamisen mahdollisuuksia.

Maakuntahallitukselle esitetään, että se päättää antaa ehdotuksen mukaisen lausunnon.

Asian vireilletulo

Mäntsälän kunta (Kuntakehityspalvelut) on 18.11.2024 pyytänyt lausuntoa Mäntsälän strategisen yleiskaava 2050 luonnoksesta. Lausunto on pyydetty antamaan 17.1.2025 mennessä. Uudenmaan liitto on saanut lausunnonle lisäaikaa maakuntahallituksen kokoukseen saakka.

Kaava-aineisto löytyy kunnan verkkosivuilta osoitteesta [Strateginen yleiskaavaluonnos \(2024\) - Mäntsälän kunta](#)

Asian tausta

Kaavan tavoitteet ja vaiheet

Mäntsälän yleiskaavan laadinta on aloitettu vuonna 2018. Kehityskuva oli lausunnoilla vuonna 2020 ja kaavaluonnos vuonna 2021. Yleiskaavaa laadittiin tarkempaan aluevaraustyyppisenä kaavana, mutta vuonna 2023 Mäntsälän kunnanhallitus päätti, että yleiskaava laaditaan yleispiirteisempänä strategisena yleiskaavana.

Strateginen yleiskaava ei määrittele yksityiskohtaisesti eri maankäyttömuotojen tarkkoja sijainteja tai rajoja. Tarkemmat aluerajaukset, sekä maankäytön sisältö ja laajuus täsmentyvät yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Mäntsälän strategisen yleiskaavan tarkoituksena on ennakoida tulevaisuuden tarpeita ja auttaa kuntaa varautumaan tuleviin muutoksiin kestävästi ilmastonmuutos sekä hiilineutraaliustavoitteet huomioiden. Maankäytön suunnittelun lähtökohtana on olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyödyntäminen, ja olemassa olevaa kunnallistekniikkaa, tie- ja katuverkkoa, rakennuskantaa ja palveluita käytetään mahdollisimman tehokkaasti hyödyksi.

Mäntsälän strategisen yleiskaavan keskeisinä tavoitteina on:

- Riittävät, monipuoliset ja kilpailukykyiset kaavavarannot asuin- ja yritysraentamisen tarpeisiin
- Kasvun ohjaaminen kirkonkylän ja Hyökännummen asemakaava-alueilla
- Kyläkeskuksien kehittäminen ja haja-asutusalueiden maankäytön ohjaaminen
- Luonnonläheisesti kasvava ja kehittyvä Mäntsälä
- Liikenneverkon kehittäminen ja kestävä liikkuminen

Mäntsälän strateginen yleiskaava 2050 kumoaa kaikki aiemmin hyväksytyt osayleiskaavat.

Maakuntakaava

Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa (Alueidenkäyttölaki 32§).

Suunnittelualuetta koskee Helsingin seudun vaihemaakuntakaava, joka on osa Uusimaa-kaava 2050 -kokonaisuutta. Uusimaa-kaavan kokonaisuuteen kuuluvat kolme vaihemaakuntakaavaa ovat saaneet lainvoiman 13.3.2023 korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä. Kaavakokonaisuus korvaa aiemmin voimassa olleet maakuntakaavat, lukuun ottamatta Östersundomin alueen maakuntakaavaa ja 4. vaihemaakuntakaavan tuulivoimaratkaisua. Kun vallitsevaa kaavatilannetta tulkitaan, on kaikki voimassa olevat maakuntakaavat ja maakuntakaavamerkinntät huomioitava samanaikaisesti.

Helsingin seudun vaihemaakuntakaavassa Mäntsälään on osoitettu seuraavia merkintöjä:

- keskustatoimintojen alue, keskus, ja siihen tukeutuva taajamatoimintojen kehittämisvyöhyke
- tuotannon ja logistiikkatoimintojen kehittämisalue
- kaupan alue
- valtakunnallisesti merkittävä kaksiajoratainen tie
- päärata
- maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät tiet sekä niihin liittyvät ohjeelliset merkinnät
- suojelualueet, Natura 2000 alueet
- metsätalousvaltaisia alueita, jotka ovat laajoja, yhtenäisiä ja ekologisen verkoston kannalta merkittäviä
- viheryhteystarpeita, virkistysalueita
- kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeät alueet
- pohjavesialueet
- arvokkaat geologiset muodostumat
- maa-aineshuollon kehittämisalue
- teknisen huollon verkostot (sähkö, maakaasu)
- ampumarata-alue

Lisäksi yleiskaavoitusta ohjaavat maakuntakaavan yleiset suunnittelumääräykset, joista tämän yleiskaavan osalta keskeisimpiä ovat:

- Alueidenkäytön suunnittelussa on edistettävä ilmastonmuutoksen hillinnän ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen kannalta kestäviä ratkaisuja.
- Alue- ja yhdyskuntarakennetta tulee kehittää olemassa olevaan rakenteeseen tukeutuen.

- Ympärivuotista asumista sekä työpaikkarakentamista on ohjattava ensisijaisesti maakuntakaavassa osoitettuihin keskuksiin, pääkaupunkiseudun ydinvyöhykkeelle, taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeille sekä palvelukeskittyisiin. Keskusten välisten liikenneyhteyksien kehittämistä on tuettava erityisesti joukkoliikenteeseen perustuen.
- Uudet asuin- ja työpaikka-alueet tulee suunnitella niin, että ne täyttävät kestävän ympäristön kriteerit: alueiden sijainnin alue- ja yhdyskuntarakenteessa sekä rakentamisen määrän ja tehokkuuden tulee olla sellaista, että monipuolisille toiminnoille, lähipalveluille ja joukkoliikenneyhteyksille sekä lyhyille asiointimatkoille kävellen ja pyöräillen syntyy edellytykset.
- Maakuntakaavassa osoitettujen keskusten, palvelukeskittymien ja taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden ulkopuolella tapahtuvan asuin- ja työpaikkarakentamisen tulee ensisijaisesti sijoittua olemassa olevan yhdyskuntarakenteen yhteyteen. Rakentamisen ohjauksessa tulee huomioida olemassa olevan infrastruktuurin mahdollisimman tehokas hyödyntäminen, palveluiden saavutettavuus ja kestävän liikkumisen edellytykset.
- Laajat yhtenäiset luonnon- ja kulttuurimaisema-alueet tulee ottaa huomioon ilmastonmuutoksen hillinnän ja siihen sopeutumisen, maa- ja metsätalouden ja niitä tukevien elinkeinojen kehittämisen sekä luonnon monimuotoisuuden ja virkistyskäytön kannalta. Laajojen, yhtenäisten rakentamattomien alueiden pirstomista ja pinta-alan pienentämistä on vältettävä erityisesti taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeiden ulkopuolisilla alueilla.

Uudenmaan liiton aiemmat lausunnot

Liitto on lausunut Mäntsälän yleiskaavatyötä taustoittavasta kehityskuvatyöstä syksyllä 2020 ja yleiskaavan ensimmäisestä luonnoksesta joulukuussa 2021.

Liitto totesi 2021 yleiskaavaluonnoksesta antamassaan lausunnossaan, että monet kaavaselostuksessa kuvatut lähtökohdat ja kaavan periaatteet, esim. väestöennuste ja kuntakeskuksen, Hyökännummen taajaman ja palvelukylien painottaminen uudisrakentamisen sijoittamisessa, olivat linjassa yleiskaavoitusta ohjaavan maakuntakaavan periaatteiden kanssa. Käytännössä kuitenkin vaikutti siltä, että yleiskaavaratkaisulla ei voitu varmistaa sitä, että maankäyttö toteutuu em. tavoitteiden mukaisena. Keskeisenä ongelmana olivat laajat hajarakentamisen vyöhykkeet ja niiden mitoitus, joista syntyvä teoreettinen rakennusoikeus ylitti moninkertaisesti väestöennusteet. Kaavaluonnos ei riittävästi ohjannut kunnan yhdyskuntarakennetta. Kaavaratkaisun riskinä oli kunnan yhdyskuntarakenteen hajautuminen, keskusten ja palvelukylien kehittämisen vaikeutuminen, rakentamattomien alueiden pirstaloituminen sekä haitalliset ilmasto-, liikenne- ja kuntataloudelliset vaikutukset. Uudenmaan liitto totesi lausunnossaan, että yleiskaavaratkaisu ei riittävällä tavalla edistänyt maakuntakaavan toteutumista.

Ehdotus lausunnoksi

Yleistä ilmastotavoitteista

Ilmasto- ja ympäristökysymysten painoarvo kasvaa jatkuvasti. Mäntsälä on Hinku-kuntana sitoutunut vähentämään vuoteen 2030 mennessä kasvihuonekaasupäästöjä 80 % vuoden 2007 tasosta ja olemaan hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä. Uudenmaan liitto on asettanut tavoitteeksi saavuttaa hiilineutraaliuden vuoteen 2030 mennessä. Liitto toteaa, että olemassa olevan yhdyskuntarakenteen tehostaminen

kestävän liikkumisen kannalta edullisilla alueilla ja samalla yhdyskuntarakenteen hajautumisen ehkäiseminen, ovat keskeisiä keinoja vastata yhä merkityksellisempiin ja tarpeellisempiin ympäristötavoitteisiin. Myös luonnon monimuotoisuuden turvaamisen merkitys muuttuvassa ilmastossa korostuu.

Maakuntakaavan ja sen yleisten suunnittelumääräysten läpileikkaavana tavoitteena on, että alueidenkäytön suunnittelussa on edistettävä ilmastomuutoksen hillinnän ja ilmastomuutokseen sopeutumisen kannalta kestäviä ratkaisuja. Se tarkoittaa muun muassa sitä, että alue- ja yhdyskuntarakennetta tulee kehittää olemassa olevaan rakenteeseen tukeutuen, olemassa olevia taajamia kehittäen ja niiden maankäyttöä täydentäen, tehostaen ja toiminnallista rakennetta monipuolistaen.

Ottaen huomioon keskeiset ilmastotavoitteet ja kaavoituksen keinot vastata tavoitteisiin, on yleiskaavasta löydettävissä mahdollisuuksia tehdä ilmastoa paremmin palvelevia ratkaisuja. Uudenmaan liitto esittääkin, että kaavan jatkotyössä tarkasteltaisiin alue- ja yhdyskuntarakenteen laajuutta sekä olevan rakenteen tiivistämisen mahdollisuuksia tarkemmin.

Alue- ja yhdyskuntarakenne

Yhdyskuntarakenteen ohjauksen osalta voimassa oleva maakuntakaava korostaa tukeutumista olevaan rakenteeseen ja sen tiivistämisen ja tehostamisen ensisijaisuutta laajentamisen ja hajautumisen sijaan. Tällä pyritään mm. edistämään kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä sekä päivittäisten palveluiden saavutettavuutta, ja säilyttämään nykyisiä luonnonalueita rakentamattomina.

Yleiskaavatyön yhtenä tausta-aineistona on käytetty eri tahojen (Tilastokeskus, MDI, Uudenmaan liitto) laatimia väestöennusteita. Suurinta väestönkasvua ennustavissa skenaarioissa väestön lisäys Mäntsälän kunnassa on muutaman tuhannen asukkaan luokkaa. Muissa skenaarioissa väestönkasvu on vähäisempää, tai kasvun sijaan väestö vähenee. Yleiskaavatyössä käytetty tavoitevuoden mitoitus vastaa suuruusluokaltaan voimakkaimman kasvun ennusteita.

Yleiskaavaluonnoksessa yhdyskuntarakennetta ohjataan aluevarausmerkinnöillä "Asuinalue", "Uusi asuinalue" ja "Kyläalue". Aluevarausten lisäksi nuolimerkinnöin on osoitettu yhdyskuntarakenteen laajenemissuuntia. Uudenmaan liitto katsoo, että kaavaratkaisu on yhdyskuntarakenteen ohjauksen osalta liian avokätinen ja jättää liikaa väljyyttä uuden rakentamisen sijoittumiselle suhteessa maakuntakaavan nykyisen rakenteen tehostamista korostavaan ohjaukseen. Yleiskaavaluonnoksen aluevaraukset kattavat nykyisten, osittain hyvinkin väljän rakenteen taajama-alueiden ja kylien lisäksi laajoja uusia alueita. Nykyisten rakennettujen alueiden tehostamisen ja täydentämisen ensisijaisuus ei välity myöskään määräyksistä, sillä esimerkiksi ajoitukseen liittyviä määräyksiä ei ole annettu.

Ottaen huomioon, että voimakkaimmankin kasvun skenaarioissa väestö lisääntyy vain muutamilla tuhansilla, vaikuttavat asuinalueiden aluevaraukset vähintäänkin riittävilä. Yleiskaavan taustalla olevat väestöennusteet eivät perustele yhdyskuntarakenteen laajenemissuuntia osoittavien nuolien tarpeellisuutta.

Asuinaluevarausten laajuuteen liittyen kaavan jatkosuunnittelussa olisi hyvä tarkemmin tutkia niiden mahdollistamaa mitoitusta ja sen suhdetta väestöennusteisiin. Uusia alueita tulisi rajata tiukemmin ja selkeämmin nykyiseen rakenteeseen tukeutuviksi, jotta yleiskaava aidosti tukee kestävän yhdyskuntarakenteen kehittämisen edellytyksiä ja on maakuntakaavan mukainen. Myös jonkinlaista vaiheistusta uusien alueiden avaamisen osalta olisi suositeltavaa harkita.

Jatkotyössä olisi hyvä tutkia myös sitä, mikä on nykyisten keskeisesti sijaitsevien alueiden täydennysrakentamispotentiaalin (tonttitehokkuuden kasvattaminen, purkava saneeraus) suuruusluokka, sillä muutokset väestössä (ikäntyminen ym.) aiheuttavat uudenlaisia asumisen tarpeita ja mahdollisuuksia kunnan keskeisillä alueilla.

Maakuntakaavaratkaisun keskeisiä tavoitteita kestävän yhdyskuntarakenteen ja kestävän liikkumisen osalta ovat keskuksen ja aseman ja näihin tukeutuvan yhdyskuntarakenteen tukeminen. Yleiskaavaluonnoksen kaavaselostuksessa (s. 50) todetaan yleiskaavaluonnoksen asuinalue -merkinnän osalta mm., että ”uudis- ja täydennysrakentaminen tulee sopeuttaa ympäristöönsä mittakaavaltaan ja maisemakuvallisesti”. Vaikka selostus ei olekaan oikeusvaikutteinen kaava-asiakirja, on sillä suuri painoarvo kaavaa tulkittaessa. Koska asuinalueeksi on osoitettu mm. kirkonkylän keskeiset nykyiset taajama-alueet aseman ja keskustan palveluiden yhteydessä, tulisi yleiskaavan ennemminkin kannustaa näiden alueiden uudistamiseen kuin edellyttää mahdollisen uuden rakentamisen sopeuttamista nykytilanteeseen. Toisaalta kuitenkin vaikutusten arvioinnissa (kaavaselostus s. 87) todetaan, että keskustatoimintojen aluetta ympäröivät pientaloalueet olisi osoitettu ”olennaisesti muuttuvina alueina” tavoitteena nimenomaan keskeisten alueiden kehittäminen. Kaavakartalla nämä keskeiset kehitettävät alueet on kuitenkin osoitettu vastaavasti kuin keskustasta etäämmälläkin sijaitsevat nykyiset asuinalueet, joilla ei ole vastaavaa uudistuspotentiaalia. Myöskään kaavaselostuksessa (s. 87) mainittu kirkonkylätaajaman ”kaksinapaisuus” (keskusta – asema) ei itse kaavaratkaisussa erotu.

Jatkotyössä kaavaratkaisua ja kaava-asiakirjoja on siis vielä tarpeen selkeyttää, jotta kaavaratkaisu keskeisten tehostettavien taajama-alueiden osalta vastaa kaavan tavoitteisiin ja kaavaselostus antaa kaavaratkaisulle selkeät ja johdonmukaiset perustelut.

Liikenne

Valtatie 25:lle on osoitettu yleiskaavassa kuusi uutta eritasoliittymää ja vt 4:lle uusi eritasoliittymä Tuuliruusun yhteyteen. **Uudenmaan liitto edellyttää, että yleiskaavan yhteydessä selvitetään kaavassa osoitetun maankäytön (erityisesti asuin- ja elinkeinoalueiden, sekä teollisuuden ja varastoinnin reservialueiden) liikennetuotos ja liikenneverkot, sekä yhteys yleiskaavassa esitettyihin eritasoliittymiin.**

Uudenmaan liitto toteaa, että valtatie 4 on maakuntakaavassa valtakunnallisesti merkittävä aksiajoratainen tie. Suunnittelumääräyksen mukaisesti uusi eritasoliittymä voidaan rakentaa, mikäli seuraavat ehdot täyttyvät:

- liittymä on mahdollista toteuttaa tien liikenteen sujuvuutta ja turvallisuutta vaarantamatta
- liittymä ei hajauta yhdyskuntarakennetta
- liittymästä on tehty liikennejärjestelmätasoinen liikenneselvitys, joka osoittaa liittymän tarpeellisuuden ja kokonaisuudessaan positiiviset vaikutukset
- liittymä palvelee valtakunnallista tai seudullista liikenneverkkoa

Kaava-aineistossa tulee selvityksin osoittaa edellä mainittujen ehtojen täyttyminen, mikäli uusi eritasoliittymä osoitetaan yleiskaavassa valtatie 4:lle.

Yleiskaavaluonnoksessa yhteys Sälinkääntieltä valtatielle 25 Kapulin liittymään on merkitty tieliikenteen yhteystarve -merkinnällä. Maakuntakaavassa kyseinen yhteys on merkitty seudullisesti merkittävän tien ohjeellisella linjauksella. Uudenmaan liitto huomauttaa, että yleiskaavassa ei voi käyttää yleispiirteisempää merkintää kuin mitä maakuntakaavassa on käytetty. **Maakuntakaavan mukainen yhteys Sälinkääntieltä valtatie 25:lle tulee suunnitella siihen kytkeytyvä maankäyttö mukaan lukien siten, että tieyhteys voidaan osoittaa yleiskaavassa tien ohjeellisella linjauksella tai sitä tarkemmalla merkinnällä.**

Mäntsälän lähijunaliikenteen asema on merkitty yleiskaavassa rautatieasema - merkinnällä, jonka määräyksessä aseman ja sen lähiympäristön suunnittelussa ja kehittämisessä tulee ottaa huomioon auto- ja pyöräliikenteen liityntäpysäköinnin tarpeet, sekä varmistaa sujuvat jalankulun ja pyöräilyn yhteydet asemalaitureille ja joukkoliikenteen vaihtopysäkeille. Maakuntakaavassa aseman läheisyyteen on merkitty maakunnallinen liityntäpysäköinti. Uudenmaan liitto toteaa, että **yleiskaavan määräyksissä tulee huomioida maakunnallisen liityntäpysäköinnin osalta myös turvalliset ja lyhyet reitit pysäkeiltä liityntäpysäköintiin.**

Maakuntakaavan liiteaineistossa on Tuuliruusun yhteyteen merkitty maakunnallisesti merkittävä raskaan liikenteen palvelualue. Uudenmaan liitto kannustaa löytämään ratkaisuja, joilla raskaan liikenteen palvelualueet saadaan merkittyä kuntakaavoihin ja toteutettua.

Elinkeinot ja kauppa

Yleiskaavassa kaupallisiin toimintoihin liittyviä määräyksiä on esitetty koskien keskustatoimintojen alueen, asuinalueen, uuden asuinalueen, työpaikka-alueen, tilaa vaativien elinkeinoalueiden, uusien ja kehitettävien tilaa vaativien elinkeinoalueiden sekä kaupallisten palvelujen alueen merkintöjä.

Maakuntakaavassa on osoitettu valtatie 4:n ja Valtatie 25:n risteykseen Mäntsälänportin kaupan alue, jonka enimmäismitoitus on 75 000 k-m². Kaupan alueen kohdemerkinnällä osoitetaan merkitykseltään seudulliset vähittäiskaupan suuryksiköt keskustatoimintojen alueiden ulkopuolella. Niitä kehitetään sellaista kauppaa varten, joka vaatii paljon tilaa, ei kilpaile keskustaan sijoittuvan kaupan kanssa ja jonka tyypillinen asiointitiheys on pieni. Kohdemerkinnällä osoitetun kaupan alueen sijainti ja laajuus on määriteltävä yksityiskohtaisessa suunnittelussa siten, että se muodostaa riittävän laajan toiminnallisen kokonaisuuden. Yleiskaavassa kyseisen kaupan alueen ulottuvuutta on tarkennettu osoittamalla kaupallisten palvelujen aluetta aluevarauksena valtatie 4 itäpuolelle ja valtatie 25

molemmin puolin. Enimmäismitoitus ja kaupan laatu on määritelty maakuntakaavan mukaisesti.

Yleiskaavamerkinnoistä asuinalueet, uudet asuinalueet, tilaa vaativat elinkeinoalueet sekä uudet ja kehitettävät tilaa vaativat elinkeinoalueet mahdollistavat enintään 4000 k-m² tilaa vaativaa ja keskustahakuista vähittäiskauppaa. Lisäksi yleiskaavassa osoitetut työpaikka-alueet mahdollistavat Sälinkääntien teollisuusalueelle ja Kruunun yritysalueelle 10 000 k-m² sekä Linnalan ja Liljendalin yritysalueille 4000 k-m² tilaa vaativaa vähittäiskauppaa.

Uudenmaan liitto huomauttaa, että yleiskaavaluonnoksen työpaikka-alueista Sälinkääntien teollisuusalue sijoittuu maakuntakaavan valkoiselle alueelle. Tällöin voimassa on maakuntakaavan yleinen suunnittelumääräys, jonka mukaan merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksikön koon alaraja on 4000 k-m², ellei selvitysten perusteella muuta osoiteta. **Sälinkääntien teollisuusalueen kauppaa koskeva määräys ei näin ollen ole maakuntakaavan mukainen, eikä kaavamateriaaliin sisälly selvityksiä, joilla yleiskaavassa osoitettu 10 000 k-m² seudullisuuden alaraja perusteltaisiin.** Muilta osin yleiskaavaluonnoksen kauppaa koskevat määräykset eivät ole ristiriidassa maakuntakaavan kanssa.

Tilaa vaativat elinkeinoalueet sekä uudet ja kehitettävät tilaa vaativat elinkeinoalueet, joille kaavamääräyksen mukaisesti voi sijoittua myös teollisuustoimintoja ja ympäristöhäiriöitä aiheuttavia toimintoja, ulottuvat Kapulin alueelta valtatie 4:n vartta pitkin Tuuliruusun eteläpuolelle saakka, sekä idässä Hermanonkimaantielle. Lisäksi yleiskaavassa on esitetty teollisuuden ja varastoinnin reservialueita sekä elinkeinotoimintojen laajenemissuuntia. Maakuntakaavassa osoitettu tuotannon ja logistiikkatoimintojen kehittämisaalue -merkintä sijoittuu vt 25:n ja vt 4:n liittymän länsipuolelle.

Uudenmaan liitto toteaa, että yleisesti työpaikkoja, elinkeinotoimintaa tai teollisuutta ja varastointia varten on yleiskaavaluonnoksessa osoitettu laajasti alueita eri puolilta Mäntsälää useilla erilaisilla kaavamerkinnoilla. Alueet kattavat laajalti uusia, rakentamattomia alueita. Uusien alueiden käyttöönottoon liittyviä ajoitusmääräyksiä ei ole annettu. Jatkosuunnittelussa teemaan liittyvien merkintöjen ulottuvuutta ja tarpeellisuutta tässä laajuudessa tulee vielä tarkastella ja tutkia rajaamisen ja keskittämisen mahdollisuuksia, huomioiden myös elinkeino- ja teollisuusalueiden kytkeytyminen liikennejärjestelyihin sekä muuhun yhdyskuntarakenteeseen.

Viherrakenne

Luonnon arvojen huomioon ottamiseen on aiempaa enemmän tarvetta, sillä ilmaston muuttuminen osaltaan heikentää lajiston mahdollisuuksia säilyä nykyisissä elinympäristöissään. Maakuntakaavan yleismääräykset edellyttävät muun muassa laajojen ja yhtenäisten luontoalueiden huomioon ottamista sekä "Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja alueidenkäytössä on otettava huomioon alueiden arvokkaat ominaispiirteet ja turvattu luonnon, maiseman ja kulttuuriympäristön arvot. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on tarkistettava viranomaispäätösten, inventointien tai rekisterien ajantasainen tieto arvokkaista alueista, kohteista ja yhteyksistä mukaan lukien alueiden ja kohteiden tarkemmat rajaukset." Uudenmaan liitto pitää tärkeänä, että

yleiskaavassa pyritään välttämään luontohaittoja, ja että yleismääräyksissä olisi mukana periaate myös tarkemmalle suunnittelulle, jonka mukaisesti luonnon monimuotoisuudelle aiheutuvia haittoja tulee ensisijaisesti välttää tai lieventää. Uudenmaan liitto kannustaa ekologisen kompensaation periaatteiden ja hyvitysalueiden mahdollisuuksien selvittämiseen suunnittelun edetessä.

Luonnonsuojelualueista Uudenmaan liitto huomauttaa, että **yleiskaavaluonnoksessa on maakuntarajalla Koivumäki-Luutasuon Natura-alueella kohta, joka on osa maakuntakaavan suojelualuemerkintää, mutta on osoitettu luonnoksessa vain Natura-alueen merkinnällä ja laajan yhtenäisen metsäalueen merkinnällä.** Kaavaluonnoksen selostuksessa luonnonsuojelualue-merkinnästä todetaan: ”Aluumerkintää tulkitaan tarkemman suunnittelun yhteydessä olemassa olevan rajauspäätöksen mukaisesti tai rajaus tarkentuu perustamisesitystä ja -päätöstä tehdessä.” Tätä on syytä täsmentää ottaen huomioon sen, että olemassa oleva rajauspäätös voi olla vain osa suojeltavaksi tarkoitettun alueen laajuudesta. Samoin merkinnän kuvaus on tältä osin puutteellinen. Kaavaselostuksen vaikutusten arvioinnissa Natura-alueiden osalta todetaan epäselvästi, että ”Muutoin Natura-alueisiin voi kohdistua kielteisiä vaikutuksia.” Tätä kohtaa on syytä täydentää.

Luo(x) -merkintöjen rajaaminen niin, että alle 5 ha kokoisia ei osoiteta kaavakartalla, tulee perustella kaavaselostuksessa ja arvioida rajaamisen vaikutus luontoarvojen vaalimiseen. Lisäksi luo(x)-merkinnän käyttöä tai luonnonsuojelualueen perustamismahdollisuuksia on syytä selvittää ja harkita ainakin osalle selvityksissä maakunnallisesti arvokkaaksi tunnistetusta Sulkavanjärven kokonaisuudesta, jossa on mm. tunnistettu useita maakunnalliset luontotyyppikriteerit (LAKU) täyttäviä osia. Yleisesti merkinnän suunnittelumääräyksessä on syytä kytkeä toimenpiderajoitus kunkin alueen luontoarvoihin selkeämmin, esimerkiksi mainitsemalla kaivamis-, louhimis-, tasoittamis- ja täyttämistöiden jälkeen määräyksen koskevan myös ”muita luontoarvoja heikentäviä toimenpiteitä”. Puiden kaatamista koskevien kaavaluonnoksen määräysten selkeyden lisäämiseksi on syytä täsmentää kaavassa ja selostuksessa, mitkä alueet tässä kaavassa määritellään maa- ja metsätalousalueiksi, joita määräys koskee.

Ohjeellisen viheryhteystarpeen merkinnät kaavaluonnoksessa sijoittuvat pääosin samoille alueille kuin maakuntakaavan viheryhteystarvemerkinnt. Kaavaluonnoksen selostuksessa todetaan vaikutusten arvioinnissa, että ”kaava ei erikseen osoita ekologisen verkoston tavoiteltavaa tilaa kokonaisuutena”. Yhteystarvemerkinntöjen lisäksi yleiskaavatasolla on tarpeen tarkastella maakunnalliset ekologiset yhteydet mahdollisimman laajoina ja ekologisesti laadukkaina, jatkuvina kokonaisuuksina kapeiden käytävämäisten rakenteiden sijaan ja osoittaa toteuttamista turvaavat merkinnät. Tavoitteena maakuntakaavan viheryhteystarvemerkinntässä on, että jos nykytilassa on jäljellä mahdollisuus maakunnallisena toimivaan leveään yhteyteen merkinnän yleispiirteisesti osoittamalla alueella, pitää se säilyttää rakentamattomana. **Uudenmaan liitto esittää, että ohjeellisten viheryhteystarpeiden lisäksi maakunnallisten yhteyksien toteutuminen varmistetaan osoittamalla rakentamattomaksi tarkoitettut osuudet aluevarauksina yleiskaavassa riittävän leveinä ja kehitetään yhteystarvetta osoittavia merkintätapoja tähän käsittelytapaan soveltuvaksi.** Kaavaselostusta on syytä tarkentaa ekologista verkostoa koskevien merkintöjen kuvauksen ja kaavaratkaisun perustelujen osalta.

Keskustaajaman pohjoispuoliset merkinnät on tunnistettu erityisen tärkeiksi nykytilaa kuvanneessa maakunnallisen tason selvityksessä Uudenmaan ekologiset verkostot Zonation-analyysien perusteella (2018). Siellä sijaitsee selvityksessä tunnistettu ainoa yhteys oikoradan ja Lahdenväylän poikki. Ekologisen verkoston 2024 tehdyssä tarkastelussa on puutteita vuoden 2018 aineiston tulkinnaissa, kuten se, että väylät ylittävä yhteys ei ole kunnan eteläosassa, ja maakunnallisia yhteyksiä esittävä kartta ei sisällä yhteyksillä yhdistettyjä alueita (luonnolle paras 20 % alueet). Keskustaajaman pohjoispuolinen 2018 selvityksessä tunnistettu ekologinen yhteys sijaitsee yleiskaava-alueen maankäytön muutoskohdassa. **Ekologisten verkostojen tarkastelua on tarvetta tarkistaa ja täydentää tähän liittyvää kaavan vaikutusten arviointia.** Uudenmaan liitto auttaa mieluusti 2018 aineiston tulkinnaissa.

Keskustaajaman eteläpuolelle Tuuliruusun kohdalle osoitetun uuden eritasoliittymän läheisyys maakunnalliseen ekologiseen yhteyteen tulee ottaa huomioon yleiskaavan vaikutusten arvioinnissa ja kaavaehdotusta laadittaessa, mukaan lukien yhteisvaikutus tilaa vaativien elinkeinoalueiden kehittämisen kanssa. Lisäksi Mustametsän suojelualueen läheisyydessä väylän poikki ekologisen verkoston eri osia yhdistäviä kaavaratkaisuja olisi hyvä tarkentaa ja perustella kaavaselostuksessa ottaen huomioon alueella jo toteutuneet sekä suunnitellut maankäytön muutokset.

Kaavaluonnoksen yleisissä määräyksissä on todettu asemakaavoissa esitettyjen arvojen säilyttämisestä. Kohtaa "Näiden lisäksi alueella voi sijaita muitakin arvokohteita" on syytä muuttaa, sillä se ei ohjaa näiden muiden kohteiden turvaamista. Kuten asemakaavan sisältövaatimuksetkin edellyttävät, on luontoarvoista käytettävä kunkin kaavaproessin aikana ajantasaisia tietoja. **Yleisten määräysten virkistys ja luonto -osion seudullisten viheralueiden kohdan käsitteet on syytä tarkistaa, samoin niiden tulkintaa kaavaselostuksessa, sitä tarvittaessa täydentäen.** On tärkeää, että viheralueiden verkoston jatkuvuutta turvataan, myös yleisten määräysten kautta. Kaavaselostuksen vaikutusten arvioinnissa viitataan, että asemakaavoituksessa "tulee huomioida suojelualueiden kytkeytyneisyyden säilyminen", mutta tämä ei käy oikeusvaikutteisista määräyksistä suoraan ilmi. Yleisten määräysten luontoa ja kestävä kehitystä koskevien määräysten ja kaavaselostuksen niitä avaavien osien selkeyttä on syytä parantaa.

Maakuntakaavassa on Mäntsälässä yksi virkistysaluemerkintä Hunttijärven eteläosan rannoilla. Virkistysaluemerkinnän läntinen, laajempi puoli on osoitettu yleiskaava-alueen seudullisesti merkittävänä virkistysalueena. Se yhdistyy ulkoilumahdollisuuksien kokonaisuutena viereiselle laajemmalle metsätalousalueelle luonnoksessa osoitettuun ulkoilun ohjaamistarpeeseen sekä ympäristön laajoihin luonnonsuojelualueisiin. Itäisen puolen kapeampaa rantaosuutta maakuntakaavan virkistysaluemerkinnästä ei ole osoitettu luonnoksessa. Ranta-alueesta osa on rakentunut niin, että rannassa ei ole suoraa virkistysyhteyttä itäisen rannan rakentamattomalle osuudelle. Kaavaluonnoksessa on lisäksi osoitettu kahdelle muulle metsätalousalueelle ulkoilun ohjaamistarvetta sekä joitain virkistyskohteita. Kaavaselostuksessa on todettu, että merkittäviä uusia vaikutuksia virkistykseen ei kaavan johdosta aiheudu. **Uudenmaan liitto edellyttää, että kaavaselostuksessa perustellaan tarkemmin sekä em. poikkeaminen maakuntakaavan virkistysalueen rajauksesta, että tulkinta yleiskaavan virkistykseen kohdistuvista vaikutuksista.**

Laajat yhtenäiset metsäalueet -merkinnän käyttäminen yleiskaavassa tukee maakunnallisten ekologisten verkostojen toimivuutta ja siten luonnon monimuotoisuuden turvaamista ohjaamalla pirstovaa toimintaa muualle. Merkinnän rajausperusteita on kuitenkin syytä vielä harkita. Jos merkinnän perusteena käytetään tunnistettujen ydinalueiden ydinosa, niin ydinosan reunan lähelle osuva rakentaminen aiheuttaa ydinosa pienentävää ja pirstovaa vaikutusta. Kaavaluonnoksen rakentamista sallivat aluevaraukset ja merkinnät kattavat nykyisten, osittain hyvinkin väljän rakenteen taajama-alueiden ja kyljen lisäksi laajoja uusia alueita. Uudenmaan liitto huomauttaa, että tämä mahdollistaa ihmistoiminnan häiriöiden leviämisen laajemmalle alueelle niin, että sillä olisi todennäköisesti heikentävä yhteisvaikutus ekologisten verkostojen toimivuuteen maakunnallisellakin tasolla. Lisäksi yleiskaavoituksessa mahdollistettavan rakentamisen vaikutuksia hiilensidontaan tulee selkeämmin arvioida ja välttää hiilensidontaan heikentämistä. Laajojen uusien alueiden käyttöönotto rakentamiseen voi heikentää myös mahdollisuuksia luonnonrauhaan ja virkistykseen.

Kulttuuriympäristöt

Maakuntakaavassa kulttuuriympäristön ja/tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeän alueen ominaisuusmerkinnällä osoitetut alueet sisältävät sekä valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt, valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet että maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt. Maakunnallisesti merkittäviin kulttuuriympäristöihin sisältyy sekä rakennettua kulttuuriympäristöä, maisema-alueita, muinaisjäänneksiä, maisemanähtävyyksiä että perinnemaisemia. Maakuntakaavan arvokohteet voivat siis sisältää sekä rakennettuun kulttuuriympäristöön, maisemaan että arkeologiaan liittyviä arvoja.

Maakuntakaavan kaavamerkintään liittyy seuraava määräys:

- Yksityiskohtaisemmassa alueiden suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä on turvattava valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot. Maakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot on otettava huomioon alueita kehitettäessä. Alueen suunnittelussa on arvioitava ja sovitettava yhteen maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mukainen maankäyttö sekä alueen maisema- ja kulttuuriympäristöarvot.

Yleiskaavaluonnoksessa alueet on osoitettu kahdella eri viivarasterimerkinnällä sen mukaan, onko kyseessä valtakunnallisesti vai maakunnallisesti merkittävä kohde. Sekä maakunnallisesti että valtakunnallisesti arvokkaiden kohteiden määräyksissä mainitaan kulttuuriympäristöjen arvot ja edellytetään niiden säilyttämistä tai huomioon ottamista, mutta määräyksissä ei ole vastaavaa viittausta maisema-arvojen osalta. **Vaikka kulttuuriympäristön ja maiseman käsitteet ovat osin päällekkäisiä ja vaikeasti määriteltäviä, ja myös maakuntakaavan taustaselvityksissä termien sisältö ei ole yksiselitteinen, olisi selkeyden vuoksi suositeltavaa lisätä yleiskaavan määräyksiin myös viittaus maisema-arvoihin.**

Arvokkaiden kulttuuriympäristöjen/maisema-alueiden osoittamisessa olisi suositeltavaa käyttää vakiintunutta esitystapaa. Esimerkiksi voimassa olevassa maakuntakaavassa on käytetty turkoosia vaakaviivoitusta, joka mukailee aiemmin (ennen Katja-asetuksen voimaantuloa) voimassa ollutta kaavamerkintäasetusta. Nyt

yleiskaavaluonnoksessa käytetty esitystapa (ruskea ja harmaa viivarasteri) tekee kaavaluonnoskartasta vaikealukuisen, koska käytetyt värit viittaavaa muihin kaavan teemoihin. Yksittäisenä huomiona todettakoon vielä käytetystä termistöstä, että kaavaselostuksessa kappaleen 5.9 alussa käytetty termi ”ympäristökulttuurinen” ei tässä yhteydessä ole oikea termi, vaan suositeltavampaa olisi käyttää esimerkiksi muotoilua ”Kulttuuriympäristön ja maiseman arvot on osoitettu...”.

Pohjavedet

Yleiskaava-alueella sijaitsee useampi maakuntakaavassa osoitettu pohjavesialue. Maakuntakaavan pohjavesialueen ominaisuusmerkintä ilmaisee alueen erityisominaisuutta ja määräyksessä on kiinnitetty huomiota vesilähteiden suojeluun. Tavoitteena on turvata pohjaveden laadullinen tila ja antoisuus edistämällä vesivarojen kestävää käyttöä ja estämällä pohjavesien pilaantumista. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee rakentamista ja muuta maankäyttöä ohjata siten, että ei vaaranneta pohjaveden laatua ja määrää. Uudenmaan liitto toteaa, että pohjavesialueet on osoitettu yleiskaavassa asianmukaisella tavalla. Vaikutusten arviointi on pohjavesien osalta kuitenkin suppea ja koskee vain yhtä pohjavesialuetta. Vaikutusten arviointia on tarpeen tarkastella laajemmin.

Tekninen huolto

Kaavaselostuksessa todetaan, että nykyiset vesihuollon toiminta-alueet on osoitettu kaavakartassa. Vesihuoltoon liittyen ei kuitenkaan ole osoitettu kaavamerkintöjä eikä toiminta-alueet erotu pohjakartassa. **Asia vaatii korjausta ja täsmennystä kaava-aineistoihin.**

Yleisesti liitto toteaa vesihuoltoon liittyen, että kustannustehokkaan yhdyskuntateknisen huollon ja ympäristöhäiriöiden minimoinnin näkökulmasta uudet rakentamismahdollisuudet tulee ensisijaisesti osoittaa nykyisen vesi- ja viemäriverkoston toiminta-alueelle.

Energia

Gasgrid suunnittelee parhaillaan Suomeen kansallista vedynsiirtoverkkoa. Putkiston kulkureitti maastossa on vielä hahmotteluvaiheessa, mutta tällä hetkellä vaikuttaa todennäköiseltä, että pääkaupunkiseudulle johtava putki tulee kulkemaan Mäntsälän kunnan alueella.

Vedynsiirtoverkolla voi olla merkittäviä vaikutuksia maankäyttöön. Putkiston toteuttaminen vaatii maata käyttöönsä, minkä lisäksi putkiston ympärille tarvitaan usein suojavyöhykkeitä, joissa maankäyttöä rajoitetaan turvallisuussyistä. Näihin vyöhykkeisiin voi kuulua rajoituksia rakennusten, infrastruktuurin tai ihmisten oleskelun suhteen. Uudenmaan liiton näkemys on, että vetyputki tulee esittää kaavassa, jos se vaikuttaa merkittävästi maankäyttöön, edellyttää suojavyöhykkeitä tai on strategisesti tärkeä osa energiaverkkoa. Kaavataso (yleis- tai asemakaava) ja esitystapa riippuvat kuitenkin hankkeen laajuudesta ja sen vaikutuksista. Lisäksi linjauksen esittämisessä kartalla ja erityisesti paikkatietona jakamisessa on huomioitava kansallinen turvallisuus. **Uudenmaan liitto kehottaa huomioimaan Gasgridin suunnitteilla oleva vedynsiirtoverkosto yleiskaavatyössä.**

Yleisissä kaavamääräyksissä todetaan, että alueiden tarkemman suunnittelun yhteydessä tulee huomioida ja edistää mahdollisuuksia uusiutuvan energian monipuoliseen tuottamiseen ja hyödyntämiseen. Uudenmaan liitto toteaa, että kaavamääräys on maakuntakaavan tavoitteiden mukainen ja edistää osaltaan ilmaston kannalta kestävään energiajärjestelmään siirtymistä. Liitto kuitenkin huomauttaa, että kaavaselostuksessa ei ole käsitelty tarkemmin eri uusiutuvien energioiden muotoja, eikä niiden toteuttamiseen liittyviä reunaehtoja. Esimerkiksi geoenergian tai aurinkoenergian toteuttamismahdollisuuksiin liittyy alueidenkäytöllisiä reunaehtoja, joita olisi tarpeellista kuvata tarkemmin kaavaselostuksessa. **Kaavaselostusta on syytä täydentää tarvittavilta osin.**

Vaikutusten arviointi

Kaavaselostus pitää sisällään vaikutusten arvioinnin, jonka arviointiteemat vastaavat Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:ssä asetettuja aiheita.

Uudenmaan liitto toteaa, että vaikutusten arvioinnin sisällössä painottuu kaavaratkaisun perustelu ja kuvailu, sekä osittain taustaselvitysten tulosten esittely. Vaikutusten arvioinnin tarkkuustaso vaikuttaa yleispiirteiseltä ja osittain arvioinnilta olisi kaivannut tarkempaa tasoa esimerkiksi alue- ja yhdyskuntarakenteen, taajamakuvaan, maiseman ja kulttuuriperinnön, virkistyksen, luonnon monimuotoisuuden ja ilmastovaikutusten osalta. Arviointi pitää sisällään myös jatkosuunnitteluohjeita, joiden paikka voisi sisältönsä puolesta olla esimerkiksi luvun 5 alla.

Lisäksi Uudenmaan liitto huomauttaa, että kaavaselostuksen sivulla 87 (*Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen*), sekä sivulla 101 (*Vaikutukset taajamakuvaan, maisemaan ja kulttuuriperintöön*) viitataan virheellisesti Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan Helsingin seudun valkoisia alueita koskevaan suunnittelumääräykseen. Kyseinen suunnittelumääräys on kumottu Uusimaa-kaavan voimaantulon yhteydessä.

Vaikutusten arviointia on syytä täydentää ja korjata kaavaehdotuksen laatimisen yhteydessä.

Ilmastovaikutusten arviointi

Uusimaa tavoittelee hiilineutraaliuutta vuoteen 2030 mennessä. Maakuntakaavan keskeisen yleisen suunnittelumääräyksen mukaan *"Alueidenkäytön suunnittelussa on edistettävä ilmastonmuutoksen hillinnän ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen kannalta kestäviä ratkaisuja*. Uudenmaan liitto näkee, että kaikissa kaavatöissä on tärkeää etsiä kaavallisia keinoja ilmastonmuutoksen hillintään ja muutokseen sopeutumiseen. Tavoitteeseen pääsemiseksi on tarpeellista arvioida kaavan ilmastovaikutuksia jo mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Kaavaselostus sisältää sanallisen kuvauksen kaavan arvioiduista ilmastovaikutuksista. Arviointi on laadittu mitä ilmeisemmin asiantuntija-arviointina. **Uudenmaan liitto toteaa, että kaavan ilmastovaikutuksia on tarpeellista arvioida tarkemmin**, ottaen huomioon myös ilmastonmuutokseen sopeutumisen eri näkökulmia, mukaan lukien ekologisen verkoston merkitys lajiston sopeutumiselle. Ilmastovaikutusten arvioimiseksi on tarjolla valmiita ilmastoarvioinnin keinoja ja työkaluja,

kuten KILVA-työkalu, jolla on mahdollista tunnistaa kaavallisten ratkaisujen erilaisia ilmastovaikutuksia. Ilmastovaikutusten arvioinnin työkalut ovat paitsi arvioinnin välineitä, myös osa kaavasuunnittelua.

Jatkosuunnittelussa ilmastovaikutusten arvioinnin tulokset on otettava huomioon ja varmistettava tulosten huomioon ottaminen kaavaratkaisuissa ennen kuin kaavaehdotus asetetaan nähtäville.

Uudenmaan liitto toteaa myös, että liitto on tuottanut aineistoja puuston hiilivarastoista Uudenmaan alueelta. Uudenmaan liitto kannustaa tutustumaan kyseiseen paikkatietoaineistoon, sekä hyödyntämään sitä kaavatyössä ja vaikutusten arvioinnissa.

Yhteenveto

Alueidenkäytön suunnittelujärjestelmän periaatteiden mukaisesti yleiskaavan tulisi tarkentaa maakuntakaavaa. Mäntsälän strateginen yleiskaava on osittain yhtä yleispiirteinen tai jopa yleispiirteisempi kuin sitä ohjaava maakuntakaava. Yleiskaavan jatkotyössä on tarpeellista tarkentaa mm. luo-merkintöjen ja liikenneyhteyksien, sekä vaikutusten arviointien tarkkuustasoa.

Suunnitteluotteen strategisuudesta johtuen yleiskaava sisältää myös huomattavaa väljyyttä mm. alue- ja yhdyskuntarakenteen, sekä elinkeino- ja työpaikka-alueiden osalta ja siten mahdollistaa rakenteen hajautumista vastoin maakuntakaavan tavoitetta kehittää ja tiivistää olemassa olevaa rakennetta, ja vastoin myös yleiskaavalle asetettuja, olevan rakenteen hyödyntämistä korostavia tavoitteita. Jatkotyössä on tarpeellista tarkastella alue- ja yhdyskuntarakenteen laajuutta sekä tiivistämisen mahdollisuuksia, sekä uusien alueiden tarvetta ja käyttöönoton ajoittamista.

Yleiskaavan jatkotyössä on kiinnitettävä kestävän alue- ja yhdyskuntarakenteen lisäksi erityistä huomiota myös viherrakenteeseen ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen, liikennevaikutuksiin, sekä kaavamerkintöihin ja -määräyksiin ja niiden tarkistamiseen lausunnossa esiinnosteut näkökulmat huomioon ottaen.

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää

- antaa edellä esitetyn ehdotuksen mukaisen lausunnon,
- tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esityksen mukaan.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Mari Siivola
Asiantuntija Tanja Lamminmäki

Täytäntöönpano:

Mäntsälän kunta